

SLOVENE

Velja po pošti:

za celo leto naprej . . . K 40.—
za en mesec . . . „ 3.50
za Nemčijo celoletno . . . 45.—
za ostalo inozemstvo . . . 50.—

V Ljubljani na dom:

za celo leto naprej . . . K 35.—
za en mesec . . . „ 3.—
V upravi prejeman mesečno . . . 2.50

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . K 8.—
za Nemčijo celoletno . . . 10.—
za ostalo inozemstvo . . . 13.—

Inserati:

Enostolpna petstvrsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)

za enkrat . . . po 50 v
za dva- in večkrat . . . 45 „
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.

Poslano:

Enostolpna petstvrsta K 1.—
Izhaja vsak dan izvenemirne delje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vozi red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograke 26.511, bon.-hero. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 50.

Absolutizem?

Na Dunaju, 1. maja 1918.

Naš notranji politični položaj je od dne do dne bolj zamotan in skoro od ure do ure je manj upanja na kako razrešitev, ki bi zadovoljila vsestransko vsaj za silo. Nemci so postali po odstopu Czerninovem in po objavi cesarjevega pisma princu Sikstu nestrpni. Oglasila se je gosposka zbornica, v nečuvjenih izrazih so napadali krono, oziroma cesarico Nemci v Gradcu; škandal, da se je kaj takega govorilo, še večji, da se je celo objavilo, dočim zapade pri nas najnedolžnejša notica včasih cenzuri. Uspehi na zapadu in polom Rusije so stopili Nemcem v glavo. Germanen Tag und Slawen Nacht! Kar so upali doseči ob izbruhu vojne, a morali opustiti vsled vojnih dogodkov in strahu pred avstrijskimi narodi, to hočejo doseči sedaj. Današnja »Preša«, ki piše sicer o narodnih vprašanjih tako, da ne udarja na ekstremne struje — saj ji tega ni treba, ker opravlja to delo ogromna večina ostalega nemškega časopisa — je prinesla danes na prvi strani članek, ki bi bil lahko izšel v graški »Tagespost« ali v Marburgerici. Jeremiada o razočaranju Nemcev ob času, »ko so mislili, da imajo vsled svetovnoizgodovinskega razvoja pravico do višje veljave«. Nemški narod »se čuti v svojem pomenu omalovaževan«. Od leta do leta izrablja svoj pomen v državi, nima več resnične moči nad upravo države. Ubogi Nemci!

Dejstvo, da je stopila »Preša« kar naenkrat v službo ekstremnih nacionalcev, ima svoj globlji vzrok, kot smo izvedeli iz parlamentarnih krogov. Tu se namreč govori, da obstoja resna nevarnost za parlament. Seidler računa tako-le: Nemški zmaj rjove sedaj tako, da mora dobiti žrtev. Če ne, me bo snedel. Treba torej dati Nemcem kako koncesijo v narodnem oziru, če ne, bodo proti vladi, proti novim davkom, proti proračunu. Kaj pa store v slučaju, da ustrezem Nemcem, druge narodnosti? Vse bom imel proti sebi, v narodnih zadevah utegnemo še Poljaki potegniti z opozicijo — saj ji pripadajo pravzaprav še vedno — in jaz sem zopet z Nemci vred v manjšini. In če se mi tudi posreči Poljake potolažiti, kar je samonasebi že zelo dvomljivo — kaj bodo pa storili Čehi in Jugoslovani? Drže trdno skupaj in bodo v slučaju napada od moje strani še trdneje. Iskali in dobili bodo zaveznikov in konec je nepreračunljiv. Ne gre ne tako in ne tako. Pomagam si za poskušnjo s § 14. Če bodo Nemci in socialni demokrati to mirno prenesli, bo ta

poskušnja moči odločila v moj prid in izpeljem lahko še druge nemške zahteve. Sedaj nam torej preti absolutizem.

Kaj bo s parlamentom?

Dunaj, 2. maja.

Prihodnji torek naj bi se sešla poslanska zbornica, toda danes je položaj zopet tak, da nihče ne ve, če se bo v torek vršila seja. Kakor poročajo današnji nemški listi, je vlada Nemcem obljubila, da na Češkem takoj ugodí njihovim zahtevam po okrožjih, s tem, da več okrajnih glavarstev združi v eno okrožno glavarstvo, alpskim Nemcem pa bi ustanovila nemško navtično akademijo v Trstu. Izpolnitev teh zahtev zahtevajo Nemci še preden se snide parlament. Ker le v tem slučaju bi mogli Nemci podpirati vlado. Na drugi strani pa je to bojna napoved Čehom in Jugoslovanom. S takim postopanjem se pač ne pospešuje sporazum med narodi, če vlada čisto enostransko izpolnjuje Nemcem njihove zahteve ter Slovence postavlja le pred dovršena dejstva. Vlada je pač vezana Nemcem in zato bi jim rada ustregla. Toda Nemci so le manjšina in tudi v parlamentu le z Nemci ne more vladati. Snoči se je vršil dolgotrajen ministrski svet, ki pa po svojih informacijah ni mogel ničesar skleniti. Zdi se, da Seidler niti v kabinetu nima večine za svoje obljube Nemcem. Zato je Seidler danes naprosil Groba, naj skliče za jutri sejo načelnikov parlamentarnih klubov, kjer naj se odloči, če ne bi kazalo preložiti zbornično sejo na poznejši čas. Vladi seveda se gre v prvi vrsti za tem, da dobi časa in potov iz te zagate. Toda Čehi in Jugoslovani so najodločnejše protestirali proti vsakemu zavlačevanju parlamentarnih sej ter se jutrajšnje seje ne bodo udeležili. V slovenskih krogih izjavljajo, da ne bodo privolili v tako zavlačevanje ter da niso voljni trpeti, da bi pod plaščem ustavnosti Nemci s svojimi postulatami delali kravje kupčije za se. Slovani so se odpovedali vsem drugim postulatoma le, da ohranijo parlament, toda na takem nemiru parlamentarne vladanja Slovanom ne more biti veliko ležeco.

Na drugi strani pa se Nemci boje brezparlamentarne vlade. Kaj bo v njih prevladalo, ne ve nihče, ker pri njih ne odločuje logika. Stara stvar je namreč, da so Nemci politično najbolj nazadnjaški narod v Avstriji.

Kakor pa danes vlada z vsemi silami dela na to, da bi zavlekla parlamentarne seje, ji pa na drugi strani mora biti silno

ležeče na tem, da se delo pospeši. Kajti koncem junija poteče proračun. Treba bo novega, treba bo novih davčnih postav in tisoč drugih za državo potrebnih, a za vsako vlado sitnih stvari.

Tako vlada koleba med Seilo in Karibdo in čaka, kako se bodo stvari zasukale. Vlada bi pač najraje, da bi bila ovca cela in volk sit. To pa ne more biti. Vsa prizadevanja nemških listov, ki bi radi dokazali, da nemška navtična akademija v Trstu za Slovence ne pomeni nič krivičnega, je odveč. Nemci niso ob Adriji doma. Tu stanujejo Jugoslovani in Italijani. Dalmatinci in Primorci so doslej sloveli kot najboljši mornarji. Sedaj pa hočejo z nemško akademijo spraviti Nemci svoje ljudi v Trst in tu iz pomorskih služb izpodrediti domače prebivalstvo. Ta nemška nakana je napad na našo narodno posest in bo naletela pri Jugoslovanih na najhujši odpor.

Vlada pa naj pomisli, kam jadra ter naj premišljuje, kakšen pomen imajo brzoglavke čeških in tirolskih Nemcev, ki se po živež obračajo v Budimpešto in Berlin — ne oziraje se na c. kr. vlado.

P. Biederlack S. J. v politični areni.

(Dr. Iv. Janežič, profesor moralke.)

(Dalje.)

»Das Recht der Nation auf fremde Hilfe,« to je debelo tiskani naslov P. Biederlackovega članka v št. 186. »Reichspost«, v katerem naj tiči skrita veleizdajška namera.

Ta »tuja pomoč« pride lahko nam na dvojen način, ali v sovražnem zmislu kot ofenzivna vojska, ali pa v prijateljskem načinu kot posrednik iz krščanske ljubezni.

P. Biederlack trdi, da so si Jugoslovani izbrali prvi način sovražnega posredovanja. Iz groznega kriča sovražnih listov je lahko razbrati, da mislijo na »entento«, posebej na Srbijo. Kako dokazuje P. Biederlack to hudo obtožbo? Tako-le:

1. V zmislu krščanskega prava ima državna oblast dolžnost in pravico po pravih justitijah distributivae, torej pravično in nepristransko skrbeti za svoje podložnike. Ako oblast to stori, morajo podložniki biti zadovoljni in nimajo pravice se kam pritoževati.

Da se vlada pri tej delitvi lahko zmoti, da se res tudi večkrat zmoti in pristransko krivično ravna, to priznava P. Biederlack, vendar vedno trdi, da tudi v takem slučaju ima zadnjo besedo vlada — podložniki pa morajo potrpeti z ozirom na višje dobrine države.

Kaj naj rečemo na to? Prvemu delu — pravični razdelitvi — pritrujemo, drugi del razločimo; ako gre za manj važne reči, tudi še — pritrdimo, ako gre za zelo važne reči, za življenjske pogoje obstanka naroda, — odklanjamo.

2. Ozir na višje dobrine marsikaj opravičuje; to je res. Vendar so te dobrine le bonum commune (splošni blagor), kadar pa je velik del podložnikov od teh dobrin izključen, niso več commune bonum, nasprotno, reči moramo, da je kriza enega dela države že tudi državna kriza. Zakaj je monarhija v neprestani krizi? P. Biederlack bi imel bolj hvaležno nalogo, če bi stvarno in nepristransko preiskal in razodel vzroke te dolgotrajne krize, kakor če se trudi na podlagi »Slovenčevih« člankov dokazovati Jugoslovanom izdajalske namene.

Noben teh razlogov torej ne dokazuje, da je treba potrpeti in molčati, kadar so velike, življenjske koristi velikega dela podložnikov, celega naroda v nevarnosti.

Tukaj stopi v delo ta princip posredovanja.

Prav gotovo je, da ima krščansko mednarodno pravo v sebi princip posredovanja. Gre zdaj le za to, da določimo, kako stališče kdo zavzema nasproti temu principu. »Reichspost« stoji na nasprotnem stališču, ker je večkrat že proglasila in debelo podčrtala stavek: »Mi se ne vmešavamo v tuje zadeve, pa tudi ne pustimo, da bi se drugi v naše.«

To je nasprotni, od cerkve obsojeni princip neposredovanja. Zato moramo konstatirati, da stoji »Reichspost« na proticerkvenem stališču.

O tem naj sodijo profesorji dogmatike.

Stališče pl. Nostitz-Rienecka ni prav jasno. V svojem članku »Ein schicksalsschweres Schlagwort« v aprilovem zvezku »Stimmen der Zeit« se ozira na izvajanja ministra Czernina v ogrski delegaciji glede na »samoodločbo« narodov in na princip posredovanja. »Samoodločbo narodov« je minister sprejel, seveda v svoji formuli, glede posredovanja pa se je postavil na stališče »Reichspost«. O teh ministrovih izjavah se pa pl. Nostitz-Rieneck tako-le izraža: »Graf Czernin hat die für den Staatsmann und für den Redner höchst wertvolle Gabe, daß er Sätze formt, die alle Volltreffer sind.« (Gl. »Stimmen der Zeit«, April 1918, str. 36 zgoraj). Če se ta »Volltreffer« nanaša tudi na njegov izrek:

zdaj jo imam. Zdaj je popolno dozorela misel. Namreč pot, da bi se vrnil nazaj. Da bi popravil, kar sem storil. Kedar bi se mi zljubilo. Potem, ko izvršim vse, kar name ravam storiti neviden. In to je ravno, o čemur bi ravno pred vsem rad govoril s teboj —

»Ali si šel naravnost v Iping?«

»Naravnost. Treba mi je bilo iti samo po svoje tri zvezke zapiskov in čekovno knjižico, svojo prtljago in perilo, naročiti kemikalije, da bi mogel izvršiti to svojo misel — pokažem ti preračunavanje, kakor hitro dobim zapiske — in potem sem se podal na pot. Pri Bogu! Še zdaj se spominjam snežnega viharja in tistih prokletih naporov, ki sem jih imel, da se mi ne bi bil sneg tajal na lepenkastem nosu —

»Naposled bi ti, je rekel Kemp, »predvčeršnjem, ko so te spoznali, malone — soditi po časnikih —

»Skorajda. Ali sem ubil tistega bedastega stražnika?«

»Ne,« je odvrnil Kemp. »Upajo, da okreva.«

»Sreča zanj. Izgubil sem pamet, ti bedaki! Zakaj me niso mogli pustiti pri miru? In tisti trgovski trap?«

»Upajo, da ostanejo vsi pri življenju,« je rekel Kemp.

»Ničesar pa še ne vem o svojem klatežu,« je dejal nevidni človek in se neprijetno zasmejal.

(Dalje.)

LISTEK.

Nevidni človek.

40

Angleški spisal H. G. Wells. — Prevel I. M. (Dalje.)

Nato se me je lotilo čudno omahovanje. Ali je bila moja zunanost v resnici dostojna? Poskusil sem z majhnim zrcalom in se ogledoval od vseh strani, da bi našel kako pozabljeno pomanjkljivost, vendar je bilo videti vse prav. Bil sem našemljen kakor glediščni berač, vendar sigurno nisem bil nekaj nemogočega. Zbral sem vse zaupanje, vzem zrcalo seboj v prodajalnico in se tam s pomočjo velikega zrcala v kotu ogledoval še enkrat od vseh strani.

»Nekaj minut sem potreboval, da sem zbral pogum, nato pa sem sklenil prodajaljnična vrata ter stopil na ulico pustivši moža, da se izmota iz svoje rjuhe, kakor se ve in zna. Tekom 5 minut je bilo že cel tucat ovinkov med menoj in njegovim prodajalno. Nikdo se ni posebno zmenil zame, kakor je bilo videti. Vse je kazalo, da so bile moje poslednje težkoče premagane.«

Zopet je umolknil.

»In ti se nisi nič več pobrigal za grava?« je vprašal Kemp.

»Nič več,« je odvrnil nevidni človek, »udi nisem slišal, kaj se je z njim zgodilo.

Sodim, da se je razvezal ali izmotal. Vozli so bili precej trdi.«

Iznova je utihnil, stopil k oknu in zrl ven.

»Kaj pa se ti je prigodilo, ko si prišel na Strand?«

»Oh! Zopet razočaranje. Mislim sem, da so moji krizi in težave pri kraju. Menil sem, da smem brez kazni narediti vse, kar se mi zljubi, vse — samo ne izdati svoje skrivnosti. Tako sem mislil. Karkoli bi storil, kakorčnekoli bi utegnile biti posledice, vse je bilo zame brez pomena. Treba mi je le bilo pometati obleko raz sebe in izginiti. Živa duša me ni mogla obdržati. Mogel sem vzeti denar, kjer bi ga našel. Sklenil sem privoščiti razkošno gostijo, nato pa se nastaniti v kakem boljšem hotelu in si nabaviti nova oblačila. Čutil sem se čudovito samozaupnega; ni posebno prijetno si poklicati v spomin, da sem bil vseeno pravi osel. Stopil sem v krčmo in že sem naročil jedi, ko mi je prišlo na misel, da ne morem jesti drugače kakor da razkrijem nevidni obraz. Naročil sem pač jed, pa dejal natakarku, da se vrnem v desetih minutah, in sem ves ozlovoljen odšel. Ni mi znano, ako si ti kedaj razočaral svoj dobri tek in slast.«

»Ne prav tako močno,« je rekel Kemp, »pa si lahko mislim.«

»Kar pobil bi bil te trapaste zlodje. Navsezadnje sem ves slaboten od poželenja po okusni hrani odšel v drugo krčmo in zahteval sobo sam zase.« Močno sem

spačen,« sem dejal. Radovedno so me ogledovali, pa, to seveda ni bila njihova stvar — in tako sem naposled dobil svoje kosilo. Ni bilo sicer posebno dobro, a je zadostovalo, po kosilu pa sem si prižgal smotko in skušal narediti načrt za nadaljnje delo. Zunanaj pa se je pričnel sneženi vihar.

»Čim bolj sem razmišljal, Kemp, tem bolj sem spoznaval, kako šibka nesmisel je nevidni človek — v mirnem in umazanem podnebnju pa v obljudenem, civiliziranem mestu. Predno sem bil naredil ta blazni poskus, sem sanjal o tisočerihih prednostih. Tisti popoldan pa se mi je vse skupaj videlo samo razočaranje. Pregledal sem vse stvari, ki jih smatra človek za željivim. Ni dvoma, da mi je nevidnost omogočala, da jih dosežem, a je zopet onemogočala, da jih jih potem uživam, ko bi jih dosegel. Častihlepe — čemu je človeku ponos na priborjeno mesto, če se ne moreš prikazati v njem? Čemu je človeku ljubezen ženske, ako mora biti njeno ime Delila? Nobenega smisla nimam za politiko, za tisto ropotijo od slave, za človekoljubje, za šport. Kaj mi je bilo storiti? In za vse to sem postal zavita skrivnost, našemljena in povita človeška karikatura.«

Obmolknil je in njegovo držanje je kazalo, da motri okno.

»Pa kako si prišel v Iping?« je rekel Kemp prizadevajoč si, da bi mu gost pridno govoril.

»Šel sem tja, da bi delal. Eno upanje sem imel. Bila je le polovična misel! Še

»Mi se ne vmešavamo v tuje zadeve, pa tudi ne pustimo, da bi se drugi v naše, potem bi sklepali, da stoji tudi on na stališču »Reichspost«. Morda bo pa pl. Nostritz-Rieneck v »Stimmen der Zeit« o tem principu priobčil kak članek.

P. Biederlack pa priznava princip posredovanja, kakor je videti v obeh načinih, prijateljskem in nasilnem, vendar odreja nam pravico, da bi se nanj sklicevali. Tako-le piše: »Plj IX. pa ni obsodil tedaj principa nevmešavanja v korist nezadovoljnim podložnikom, marveč v korist državni oblasti nasproti nezadovoljnim in puntarskim podložnikom.« (Gl. »Reichsp.« št. 186, stran 2.) Te besede so debelo podčrtane v listu. V nadaljnjem razvijanju te misli pa pride p. Biederlack vendar do tega, da prizna, da je posredovanje tudi v nasprotno stran mogoče, to se pravi, da bi mogla tuja oblast v korist podložnikov pri državni oblasti se potegovati. Ampak, pravi, ti slučajji so redki — tu našteva dva taka slučajja: očitno tiranstvo in pomor podložnikov. Ali je to vse, ali je še kak slučaj mogoč, ne pove naravnost, vendar bi se to dalo sklepati iz teh-le stavkov: »Erst dann, wenn es sich um Verweigerung solcher Rechte handelt, die auch nach dem Urteile unparteiischer Sachkenner unter den obwaltenden Umständen sicher der Nation zustehen, zudem von hoher Bedeutung sind und dennoch beharrlich verweigert werden, kann die Frage gestellt werden, ob eine an einen fremden Staat um seine Hilfe gerichtete Bitte nach dem Naturgesetze erlaubt sei.«

Ker po mnenju p. Biederlacka noben teh dveh slučajev pri naši deklaraciji ne pride v poštev, se torej ne moremo pravično sklicevati na ta princip. Kdo ima o tem določevati? Razločujmo. O tem, ali je dana možnost »prostiti pomoči«, odločajo oni, za katerih korist gre, voditelji naroda ali vladar države, ker ti najbolj vedo, kaj je narodu oziroma državi potrebno, o tem pa, ali je nastala dolžnost »dati pomoč«, to je posredovati, o tem pa odločuje oni, ki pomoč deli. Zato menim, da ni moč teh slučajev omejiti na ona dva zgoraj povedana, ampak posredovalec bo sam presodil, ali je nastopil slučaj posredovanja ali ne.

Iz vsega tega torej sledi, da p. Biederlack ni dokazal, kar je trdil, da ta princip velja samo za vladajoče nasproti podložnikom, ker je moral sam priznati izjemo v nasprotno stran, dasi jih skuša skriti na dva slučajja, in ker sem iz lastnosti tega principa dokazal, da ne more biti omejen na dva pozitivno določena izjemna slučajja. (Dalje.)

O cenzuri in cenzorjih.

(Pismo s Koroškega.)

Gospod urednik! V članku »Zgodovina bele lise« Vašega cenj. lista št. 96 se hudujete nad ljubljanskim cenzorjem, in kakor bi pomakali svoje pero v mleko, opisujete kako se Vam je — pod roko izgubilo Vaše poročilo o zadnji seji ljubljanskega občinskega sveta, v kateri se je govorilo o nekih izgrelih v Ljubljani. Čudno, v Vašem listu tega ne smemo brati, pač pa v nemških zakrivljenih poročilih! O dogodkih samih tudi niste smeli poročati, a »Tagblatt« sme poročati o njih kot o »deutschfeindliche Kundgebungen in Laibach.« Ker se je po cenzuriranem poročilu »N. Fr. Pr.« in drugih listov zgodilo nekaj tudi zoper deželni dvorec, moramo res vprašati, ali je tudi to »deutschfeindlich«?

Pa k stvari! Povem Vam, da naj naš pliberški rojak, g. dr. Skubl, hvali Boga, da je v Ljubljani, kjer ga prijemate prav z rokavicami, ne pa v Celovcu, kjer jih povedo nemški časnikarji cenzorjem čisto drugače v brkel! Kakor ste zadnjič poročali, je podlegel cenzuri del resolucije, ki jo je sklenil nemški »volksverein« ob padcu grofa Czernina. Da je bila močno osoljena si lahko mislimo. Zaplenili so obenem nekaj stavkov članka, ki ga je pisal deželni poslanec, dvorni svetnik Franc pl. Aichelburg-Labia v »Freie Stimmen«. In to je razkazilo urednika lista, znanega Lacknerja, tako, da v štev. 93, z dne 24. aprila 1918 ni pisal pohlevne »zgodovine o beli lisi«, marveč kategoričen članek: »Verstocktheit anstatt Umkehr.« ter si pošteno privoščil vlado, cenzuro itd.

Evo Vam nekaj zgledov: »Ultima ratio« avstrijske vladne umetnosti sta prej ko slej policija in državni pravdnik; te spravijo v tir, da zatrgajo golo resnico in podpro majajoče se ministrske stole... Kar je bilo povedati o odstopu grofa Czernina, ki je tako osvetil naše usmiljenja vredne razmere, smo povedali v »Fr. St.« nedvomno že prej, predno so odgovorni dunajski krogi, svesti si svoje krivde in boječi se odgovornosti, pobegnili v dvomljivo varstvo vojne cenzure. Ta vojna cenzura, ki se prej ko slej v pravni državi ne čuti vezano na nobeno postavbo ter kakor marioneta čaka na vsak migljaj od zgoraj, nam je spasila v sobotni številki naš članek... Pri tem so šli v Celovcu, kjer sedé čisto posebni uradni

koncesijonirani boječi se zajci (Angsthasen), veliko dalje, kot n. pr. v Gradcu... Spačenosti (Ungeheuerlichkeiten) se po uradnih poveljih vendar ne dajo zakriti, neumnosti, ki so postale javne pred vsem svetom, ne more zbrisati noben še tako vdan cenzorjev svinčnik z desk časovne zgodovine... Zakrknjeni grešniki, ki nočejo slušati, bodo posledice svoje dvojne krivde tudi dvojno čutili.

Naši vodilni krogi, ki stoje velikemu času nasproti kakor palčki, se niso samo iz svetovne vojske, marveč tudi iz svetovne zgodovine ničesar naučili, prav ničesar. Spoznati bi morali, da nasilno zatiranje vodi šele prav k najnevarnejšim izbruhom... Del popisane papirja se more na migljaj od zgoraj izpremeniti v belo liso, pa noben naših ministrov, ki so kakor ptica — noj, ne more z majhnimi, ustavi nasprotujočimi sredstvi udušiti volje velikega, močnega in edinega ljudstva... Nemci si ne dajo deti ključa na jezik, marveč se bodo z vsemi — dobro razumeti, z vsemi, tudi najmanj prijetnimi pripomočki branili zoper vladno, ki je kriva, da gre v državi vse križem, in je neprimerno nemško državno ljudstvo primorano svojo povsem lastno, starodavno hišo braniti zoper panslavistično — iredentične požige. Kdor hoče pri tem nemškemu ljudstvu braniti, ta je njegov sovražnik in se bo moralo z njim ravnati kot takim.

Glejte, gospod urednik, tako piše glavni urednik lista »Fr. St.«, potem ko je po vseh mogočih nesramnostih bil enkrat konfisciran. Vzame kar gorjačo v svojo pest! Ali tedaj nisem rekel prav, da naj naš rojak dr. Skubl zahvaljuje Boga, da posluje v Ljubljani, ne pa v Celovcu, kjer, recimo, tako grdo delajo s cenzuro!?

Iz Ukrajine.

C. kr. korespondenčni urad je objavil sledeče poročilo vojnega tiskovnega stana:

Pri izpeljavi gospodarske pogodbe med Nemčijo in Avstro-Ogrsko z Ukrajino so si pridobile odlično delež s svojim gorcem in spretnim nastopom čete, ki so v Ukrajini: Odkazano jim je operacijsko ozemlje, ki se razteza po rodovitnem jugu Ukrajine od Podwoločyske daleč čez Jekaterinoslav; nekdanje gubernije Podolsko, Herzon in Jekaterinoslav; ozemlje obsega 176.697 štirinajških kilometrov in je večje kakor skupna Češka, Moravska, Šlezija, Galicija in Bukovina. Razteza se od zahoda proti vzhodu dalje, kolikor znaša zračna črta Inomost—Lvov. Mogočen opisani prostor so prekoračile naše divizije, katerim je prvotno poveljeval generalni polkovnik Kirchbach, nato pa maršal Böhm-Ermolli, v celih šestih tednih. Premagati so morale velike težave; deloma so se borile tudi s četami boljševikov. Zasedle so vsa večja mesta: Odeso, Nikolajev, Herlon in Jekaterinoslav; izčistiti moramo še v našem ozemlju okraj Bahmut.

Kmalu na to, ko smo vkorakali v Ukrajino, smo spredeli, da dežela lahko monarhiji odstopi znatne preostanke krušnega žita. Lanske žetve izvmemši vojnega ozemlja niti izdaleka niso porabili. Seveda se je tudi pokazalo, da je težavno te zaloge zbrati, ker v deželi ni dovolj močne domače avtoritete, vsled česar so morale to nalogo skoraj v celoti prevzeti naše vrle čete. Večina zalog, ki jih je prejšnji sistem nakopil v večjih skladiščih, je postala žrtev revolucije in boljševiških tolp. Ob železnih in ob vojnih cestah se ni dobilo veliko več, kolikor so potrebovale čete, da se prežive. Rodovitnost zemlje se je skrila h kmetu na deželi; tam so zaloge polne; a minilo je več tednov, predno so čete, ki so morale predvsem izčistiti glavne zveze, podale od glavnih cest proč, a tudi potem se zaloge niso lahko zbirale. Kmet je bil zelo nezaupljiv. Naše papirne bankovce je sicer višje cenil, kakor papirni rubelj; a vseeno je odklanjal vsak papirni denar. Ravno tako nezaupljiva je bila domača trgovina. Zamenjavanje blaga, od katerega je še več pričakovalo, se ni moglo precej pričetiti, ker se šele zdaj uvaja. Zelo skrbno se je postopalo, da se je premagal prvi odpor, kar se je posrečilo. Če se položaj v zadnjih tednih od dne do dne izboljšava in da sodeluje pri zbiranju zalog veliko domačih trgovcev, katerim so razmere znane in ki pripravljajo naši trgovini pot, so si pridobile v posebno težavnih razmerah zaslugo vojaške oblasti in čete, ki so bile popolnoma kos težavnim razmeram.

Ne smemo pa pozabiti, da je z zbiranjem zalog storjeno šele polovično delo, ker se morajo še prepeljati več sto kilometrov daleč, vsled česar so morali zopet popraviti ceste in železnice; preskrbeti so morali tudi vozove, ki jih je sicer veliko, a jih nismo precej dobili, ko smo pričeli posredovati. Čete so morale same prve zaledju namenjene zaloge žita prepeljati k železnici. Razmere na železnicih so bile, ko so naše čete hitro prodirale, boljše, kakor smo pričakovali, a seveda bi bilo železnic, da bi bile boljše. Vagonov je dovolj,

tudi lokomotive bi zadostovale, če bi popravilnih delavnic ne primanjkovalo.

Velike težave je povzročila nabava kuriva. Vsled revolucije je več mesecev niso dobivali niti sunta premoega in so morali kuriti s svojim lesom. Železničarji, kolikor jih niso pregnali boljševiki, so kmalu nastopili službo pri naših vojnih transportnih vodstvih, a organizatorično delo in vodstvo celega obrata, ki obsega danes že 2000 km, morajo izpeljavati izključno naši častniki in čete.

Uvedli smo ladijski promet iz Herzona in Odesa čez Črno morje in Donavo; s transportom v množinah bomo uvoz znatno zvišali. Prostor, s katerim razpolagamo, je zadovoljiv. Priprani smo, da bo armada s svojim delovanjem v Ukrajini prehrano na monarhiji v marsikaknem oziru zboljšala in vzravnala pota bodočim našim gospodarskim razmeram z mlado republiko, kolikor bo le mogoče.

DRŽAVNI PREOBRAZ V UKRAJINI.

Berlin, 2. maja. (K. u.) Kmečki poslanci, ki so prišli v Kijev, so strmoglavili v Ukrajini staro rado in dosedanjo vladno. Nova vlada je precej izjavila, da se drži v Brestu Litovskem sklenjenega miru. Dalje se poroča iz Kijeva, da so izpustili iz zapora osebe, ki so jih prej aretirali. Te aretacije niso v zvezi z državnim preobratom.

Dunaj, 2. maja. (K. u.) Listi poročajo iz poučenih krogov: Avstrijsko-ogrsko vlada, kateri je ravnotako kakor Nemčiji na tem, da se vzdržuje v Ukrajini red, je izjavila, da soglašja z nemškimi ukrepi, katere so zahtevale nastale razmere. Časopisje istočasno približa, da v Ukrajini nastale razmere na izvoz živil nič ne vplivajo.

Berlin, 2. maja. (K. u.) Danes je izprožil soc. demokrat Ebert v glavnem odseku državnega zbora vprašanje o dogodkih v Kijevu. Rekel je med drugim: Današnje uradno poročilo o ukrepih maršala pl. Eichhorna je vzbudilo živahno presenečenje. Odsek naproša, naj podpira njegov predlog, s katerim zahteva, naj kancler stvarno poroča o dogodkih v Kijevu in v Ukrajini. Odsek je pritrdil Ebertu in naročil svojemu predsedniku, naj v tem smislu posreduje pri kanclerju.

Berlin, 2. maja. Državni podtajnik pl. Braun se je pečal danes v prehranjevalnem odseku državnega zbora o razmerah v Ukrajini. Rekel je: »Težko je presojeti, kako bodo vplivali najnovejši dogodki v Kijevu. Dolgo časa se je že računalo s padcem vlade, katere vpliv je bil sicer zelo majhen. Ni pričakovati, da se poslabšajo razmere. Radi nejasnih razmer je trpelo pomladansko obdelovanje polja. Na denarnem trgu mora kmalu nastati polom, ker izdelujejo vedno več bankovcev. Marka je že zdaj večje vrednosti kakor rubelj; a kljub vsem nastalim težkočam se bo izvedla akcija, a le z močnim vojaškim pritiskom.

NEMCI ZASEDLI SEVASTOPOL.

Berlin, 2. maja. Uradno: Pri Sevastopolu smo zrušili sovražni odpor. Mesto smo zasedli 1. majnika brez boja.

RAZOROŽBA UKRAJINE.

Krakovski »Glos Narodu« poroča: Kijevski časopisi, ki so došli v Krakov, prinašajo sledeči ukaz nemškega gubernijskega poveljnika glede razorožbe ukrajinskega prebivalstva: 1. V smislu ukaza poveljnika nemške armade na Ukrajini morajo vse civilne osebe oddati orožje. 2. Naloga nemške armade, ki je bila poklicana na Ukrajino, je predvsem vstvariti mir in red v deželi. 3. Orožje smejo nositi samo ukrajinski in ruski častniki, vojniki ukrajinske armade, milica. 4. V točki 3. označene osebe dobe dovoljenje, da smejo nositi orožje, pri nemškem poveljstvu. 5. Vsi orožni listi, ki jih je izdala dosedaj ukrajinska vlada, morajo biti istočasno s orožjem vrnjeni. 6. Orožje se mora oddati v teku 1—5 dni. 7. O priliki oddaje orožja je dolžan poveljnik sestaviti seznam oseb, ki smejo nositi orožje. 8. Kdor bo po določenem roku še imel orožje, ta bo na mestu ustrelen. 9. Če bo najdeno orožje v hiši, ali v zemlji, bomo hišo zažgali. Če bodo padli kje strelji ali bil izvršen napad, temu delu mesta ali vasi bo naložena kontribucija.

Tako razglas, ki se že izvaja. »Kijovska Mišl« prinaša z Nikolajeva sledečo vest: »Na podlagi prekega sode so bili obsojeni na smrt in ustreleni: mizar Bazilij Aparin in ključavničar Dimitrij Aparin, pri katerih so našli orožje in naboje; dalje Mihael, Ivan in Dimitrij Aparin, ker so streljali na nemški aeroplan. O tem obveščam s svarilom vse prebivalce. — General pl. Galwitz.«

Volilna reforma v pruski zbornici.

Berlin, 2. maja. (Kor. ur.) Poslanska zbornica je nadaljevala danes drugo branje o volilni preosnovi.

Poslanec Rih. Ewaldt (svobodni konservativci) je napadal vladno, češ, predložila je predlog v času, ko grozi domovini sovražnik. Rekel je: Svobodni konservativci so zvesti, prepričani pristaši vlade,

a v volilni preosnovi ne spreminjajo svojih nazorov in bodo glasovali proti enaki volilni pravici.

Podpredsednik državnega ministrstva Friedberger je izjavil, da bo zavzela vlada svoje stališče šele po tretjem branju; medtem se še lahko doseže sporazum.

Poslanec pl. Kardorff, ki je izstopil iz svobodne konservativne stranke radi njenega stališča nasproti enaki volilni pravici, je rekel v svojem govoru: Načelno brezpogojno nasprotujem enaki volilni pravici, a kljub temu sem pripravljen, da se ji z gotovimi varstvi pridružim, ker sem najtrdnjeje prepričan, da se ni mogoče izogniti enaki volilni pravici. Usodno lahko učinkuje za monarhijo, če se ne izvede junjski odlok. Niti slutiti ne moremo, koliko časa bo še trajala vojska in kakšno bedo bo moral prenašati narod. Sodobno pa prenaša bedo ložje v mirnem političnem ozračju. (Živahno pritrdjevanje.) Dežela se oddahne, če se ne sporazumejo le stranke, marveč če se doseže edinstvo tudi z vlado, ker bi tako odstranili čustvo nemira v deželi. (Živahno pritrdjevanje in ploskanje.)

Poslanec pl. Osten (konservativci) je še enkrat opravičeval odklonilno stališče konservativcev, ki so se prepričali, da je za monarhijo manj nevarno, če predlogo odklonijo, kakor če jo sprejmejo.

§ 1. predloge so sprejeli nato tako, kakor ga je predlagala komisija, ko so odklonili socialnodemokratski predlog, naj se zniža starost na 20. leto.

Zbornica je glasovala nato o § 3. Z 235 proti 183 glasovom so odklonili socialnodemokratski predlog, s katerim se je predlagalo, naj se obnovi glede na splošno in enako volilno pravico vladna predloga. Zbornica je sprejela izid glasovanja mirno, ker so bili splošno prepričani, da pri drugem branju pade predlog vlade. Le nedovisni socialni demokrat Hoffmann je zaklical: »Vojaki in municijski delavci, čujte!«

Nato so sprejeli z 232 proti 183 glasovom predlog o pluralni volilni pravici.

× × ×

Večino proti vladi so tvorili konservativci, svobodni konservativci, 34 narodnih liberalcev in 15 poslancev centra. Za enako volilno pravico so glasovali napredna ljudska stranka, Poljaki, obe socialnodemokratski stranki, centrum izvmemši 15 članov, 3 konservativci, 37 narodnih liberalcev in 2 hospitanta konservativcev, 4 člani centra so se vzdržali glasovanja.

Bitka na zahodu.

Nemško uradno poročilo.

Berlin, 2. maja. Uradno:

Bojni skupini kraljeviča Rupreta in nemškega cesarjeviča: Na bojnih črtah bitke se položaj ni izpremenil. Topovski boj se je pomnožil v odseku Kemelske gore; tudi med Sommo in potokom Luce, pri Montdidierju, Lassignyju in Noyonu se je oživil na več točkah. Sicer so se boj omejevali na poizvedbe.

Vojna skupina vojvoda Alberta: Francosko topništvo je delovalo živahno popoldne na lorenški bojni črti. Odbili smo manjše sovražne sunke.

Berlin, 2. maja zvečer. Uradno:

Z bojišč nič novega.

Angleško poročilo.

London, 1. maja zvečer. Uradno: Sovražno topništvo je delovalo danes proti zadaj ležečemu ozemlju blizu Bethune; silno je obstreljevalo francoske postojanke v odseku Loker. Z ostale boje črte se ni nič poročalo, le s topovi se je streljalo kakor navadno in tu ni tam so se spopadli v krajnih sunkih. Angleške armade so ujele marca 1918 v Franciji 1661 mož, med njimi 59 častnikov, meseca aprila pa 5241 mož, med njimi 196 častnikov. V teh številkah se ne navajajo ujetniki, ki so jih ujeli Francozi.

Francosko poročilo.

Pariz, 1. maja. Uradno: Daljnostrelni top je obstreljeval danes Pariz; ranjene so tri žene.

Boji Turkov.

Boji ob reki Jordan.

Carigrad, 1. maja. Uradno: V Jordanski dolini in vzhodno od Jordana so se razvili novi boji. Anglež je poskušal od ranega jutra 30. aprila z močno pehoto in konjenico izsiliti predor na deželo vzhodno od Jordana. Vsi njegovi napadi so se izjalovili do te ure ob hrabrem odporu naših čet, ki so držale popolnoma svoje postojanke. S sovražno konjenico, ki je prodrla v Jordanski dolini proti severu, smo se zapletli v boj. Na ostali bojni črti se položaj ni izpremenil.

Prispevalje za sklad S. L. S.

Pismo iz Gorice.

V Gorici je od dne do dne bolj žalostno. Domačini se naseljujejo v Gorici, čeravno vedo, da jih nič kaj prijetni časi ne čakajo. Mnogi pravijo: raje v Gorici lačen, kakor v barakah sit. In tako se bo tudi zgodilo. V Gorici smo lačni vsak dan trikrat. Aproximacija daje na osebo in teden 14 kg moke za polento. S to množino moke ne more zdrav in odrasčen mož biti ves teden sit in zraven še težko delati. Svetujemo torej ljudem, ki nimajo nič zemljišča v Gorici in ki so izven barak, naj se v Gorico ne vračajo, če nočejo stradati.

O obnovitvi mesta ni še ne duha ne sluha. Pač pa krpajo strehe s strešnim papirjem, s plehastimi ploščami in s razbitimi kosci. Da bi se kaka hiša res temeljito popravila, nisem še videl, razen one, v kateri je vojaško skladišče. Da bo Gorica v doglednem času lepša, kakor poprej, kakor so nam svoječasnno zatrjevali, tega danes nihče ne verjame. Pa saj ni ne opeke, ne apna, ne delavcev, le — obljub je mnogo. S samimi obljubami se hiše ne postavljajo in tudi Goriška se ne bo obnovila. Če gre človek poprašati k ekspozituri za obnovo Gorike za par desk, ali par tramov, nekaj opeke, ni ne enega ne drugega. Še celo čopiča za beljenje hiš ni mogoče dobiti. Ekspozitura sama nima nič. Razpolaga z nekaj delavci, katerih zbok mnogih prošelj ne ve kam poslati. Ta prosi, naj bi se mu zadelala odprtina v spalni sobi, katero je granata naredila; drugi prosi, naj bi se mu streha prekrila; tretji, naj bi se mu strop odstranil, sicer mu pade na glavo, itd. brez konca in kraja. Odgovor na take prošnje se navadno glasi: Počakajte, ker nimamo ne materiala in ne delavcev.

Piscu teh vrstic je ponoči, ko je spal, curjala voda v usta. Trudil se je, da bi dobil par delavcev, da bi mu streho popravili. Čakanje je bilo predolgo. Preostalo mu ni drugega, kakor da je najel par laških ujetnikov, segel globoko v žep in poleg tega skuhal delavcem še kotel polente. In streha je bila popravljena.

Če bi se hotelo Gorico recimo v desetih letih spraviti v prejšnji stan, potem bi potrebovali najmanj 20.000 stavbenih rokodelcev in ogromno stavbenega materiala. Če tega ne bo, potem še mlajši rod ne bo dočakal, da bi se Gorica prenovila. S samimi krparijami, kakor se sedaj dela, se nikamor ne pride. Bo krpa na krpi, na krpi pa luknja.

Mnogo goriških trgovcev se je že vrnilo v Gorico. Radi bi odprli trgovine, a nimajo kaj prodajati. Čistijo prostore in se zanašajo, da bo vojske kmalu konec. Pač sama tolažba!

Električno cestno železnico popravljajo. Zdi se, da bo v mesecu maju tramvaj že vozil.

Šoloobveznih otrok je sedaj v Gorici okoli 300, od teh je polovica laške, polovica slovenske narodnosti. Sliši se, da bodo jeseni odprli več ljudskih šol, enako tudi srednje šole.

Govori se, da bo državna železnica Jesenje-Gorica kmalu izročena prometu. Poprave so v toliko napredovale, da bo v mesecu maju ta zveza gotova.

V goriški okolici se je že tudi mnogo ljudi naselilo. Ljudje bi radi sejali, a pomanjkuje semen in vprežne živine. Ljudje stanujejo v barakah in v podrhtih hišah.

Z razstrelilnimi snovmi se dogajajo vsak dan nesreče. Sliši se, da je oddelek za operacije v goriški vojaški bolnišnici že poln bolnikov - ponesrečencev. Imel sem vsak dan priliko ogledati si te nesrečneže. Največ je otrok — dečkov, katerim so ročne granate odtrgale ali nogo, prste, roko, ušesa, kos glave, izbile oko itd. Pač žalosten in srce pretresujoč pogled. 15letni deček mi je pripovedoval, da je Podsabotinom kosil travo. Špica kose je zadela v granato in nesreča je bila tu. Odtrgalo mu je eno roko in ga po životu hudo poškodovalo. Neki častnik je prišel iz Budimpešte ogledovat bojne naprave in razvaline. Na Sv. Gori je z nogo zadel na razstrelilno snov, ki mu je nogo odnesla. Razstreljivo je sicer v mestu in v okolici vsak dan uničuje, a ga je toliko, da bo to škodenje, ako bo šlo z delom naprej tako, kakor danes, trajalo več let.

Deželni odbor je prišel v Gorico. Sedaj pričakujemo okrožno sodnijo, trgovsko zbornico in še druge urade.

V Gorici imamo samo eno pošto. Ali bi se za gornji del mesta ne moglo ustanoviti podružnice, posebno sedaj, ko prihajajo vlaki tudi na državni kolodvor?

Tržaško pismo.

Trst, dne 30. aprila.

Trst preživlja sedaj — kakor smo že zadnjič javili v »Slovenca« — svoje najkritičnejše dneve glede prehrane. Aproximacijska komisija je brez blaga, dovozi so pa tako malenkostni, da ni vredno govoriti o njih. V tej kritični uri, ko ne vemo, kaj bomo jutri stavili v usta, je povabil delavski svet zastopnika vsake stranke

in razredov na razgovor o težavnem položaju tržaške aprovizacije in o sredstvih, ki naj se podvzamejo, da se prepreči grozeča katastrofa. Sestanek, kateremu je predsedoval državni poslanec Oliva, je bil dobro obiskan od strani povabljenecv. Poročevalec dr. Puecher je izrazil svoje zadovoljstvo, ker je to prvikrat, da so zbrani složno v isti dvorani zastopniki tako različnih strank in razredov. Ujedinila jih je velika nevarnost, v kateri se nahaja Trst in želja, odpomoči tem neznosnim razmeram. Vsi avstrijski narodi trpijo, a nobeno mesto ne toliko kot Trst. Brodarstvo je popolnoma ustavljeno, trgovina je na tleh, industrija je skoro uničena. Če smo največ trpeli, zaslužimo pa tudi posebne skrbi od strani vlade. A ta nas ne posluša, ne razume! Trst nima od nikoder pomoči. Na Krasu je samo kamenje, Istra pa je imela vsled suše skrajno slabo letino, Goriška je uničena! Od sosednjih dežel ne moremo ničesar pričakovati, ker same nič nimajo. Navezani smo na tiste malenkosti, ki nam jih dajejo centrale. Od tega pa ni mogoče živeti. Zato pa tudi narašča umrljivost bolj in bolj. To se tudi vidi iz poročila sanitetnega svetnika dr. Celebrinija. Zato moramo poskusiti vsa sredstva, da še rešimo, kar se da rešiti. Pogled v bodočnost Trsta je mračen. Vsa ta revščina je pa posledica vladnih odredb. Prebivalstvo in aprovizacijska komisija sta izročena na milost in nemilost oderuhom. Velikanska večina ljudstva pa nima sredstev na razpolago, da bi si kupila n. pr. koruzno moko po 14 K, špeh pa po 60 K. Zato preskrbi vlada ljudstvu moke in masti, ter mu daje na razpolago sredstva, da se lahko preživi vsaj do prihodnje žetve. V teh obupnih razmerah bi pač lahko vlada energično zahtevala od Ogrske pomoči, da se odvrne grozeča nevarnost. — Po govoru je bila sprejeta resolucija, ki zahteva takoj od vlade potrebno pomoč in je bil izvoljen delovni odbor, ki naj stori vse potrebno, da se zahteve lačnega tržaškega ljudstva tudi uresniči. Od Slovencev so v tem odboru: dr. Abram, dr. Slavik, dr. Wilfan, Jernejčič, Golouh in dr. Rybač. Ta odbor je tudi imel 26. aprila že prvo sejo, pri kateri je bil izvoljen za predsednika državni poslanec Oliva, za tajnika dr. Wilfan. Vodja aprovizacijske komisije Benardon je poročal o zalogah in rekel, da če ne pride takoj moka, ostanemo prihodnji ponedeljek brez kruha. Dospelo je tudi 50 kvintalov maščobe, a to zadostuje le za enkratno razdelitev. Le dobava jajc se zboljšuje; krompirja pa tudi ni. Dr. Abram pravi, da je mesa dovolj, le cena je silno visoka (20 K). Maksimalne cene so krive, da izginja blago iz trga. — Passigli pravi, da naj se določi najmanjša količina živil, ki je neobhodno potrebna, da ne poginemo in zastaviti je treba vse sile, da se doseže ta minimum. Vlada naj ve, da živimo od konterbanda in da je aprovizacijska komisija odvisna od oderuhov. Če vlada nima živil, pa naj nam da sredstev, da si jih sami preskrbimo. — Sklenilo se je izročiti namestniku in ministrskemu predsedniku spomenico, v kateri se določi živilski minimum za Trst in brzojavno obvestiti ministrskega predsednika

Vsled slabih prehranjevalnih razmer vladni nadzorovalni organi ne plenijo več blaga onim, ki si ga hodijo kupovat v druge dežele. Zato pa hitijo naše žene trumoma na Dolenjsko, v Belo Krajino, na Hrvaško, Štajersko in Ogrsko, da si kupijo najpotrebnejših živil. Vlaki, ki vozijo v notranjost, so prenapolnjeni takih potnikov, na stotine jih pa mora iz kolodvora zopet domov, ker ne dobijo listkov in prostora. Zato bi pa bilo dobro, če bi železniška uprava dala več vagonov na razpolago. Če nam ne daste živil, dajte nam saj priliko, da si jih lahko sami oskrbimo! Ob tej priliki bi tudi pripravili gotovemu železniškemu osebju, naj postopa s temi potniki dostojno in vljudno. Pisec je bil sam priča, kako je neki kontrolor ubogi ženi zaradi čisto nedolžne opazke žugal, da jo na prvi postaji vrže z vlaka. Ali ne trpi ljudstvo že zadosti? Kaj je treba še surovosti stresati nad njim? Koliko trpljenja, stroškov, izduba časa za — košček kruha!

Mariborsko pismo.

Maribor, dne 1. maja.

Z velikim strahom so pričakovali nekateri Mariborčani prvega majnika. V mestu je vladalo že minuli teden precejšnje vznemirjenje vsled bojazni pred nemiri o priliki socialnodemokratskega praznika. No, prvi majnik je minul, ne da bi se bila zgodila kaka nesreča. Se je pač tudi to pot pokazalo, da do nemirov, ki jih pričakujejo, navadno ne pride.

Dopolodne je bilo življenje v mestu kakor druge delavnike. Samo par trgovin je bilo zaprtih — iz strahu. Sicer ni ničesar spominjalo na praznik. Popoldne pa so bile zaprte vse trgovine in zasebne pisarne. Delo je popolnoma počivalo.

Ob treh je bil pri Gambinusu shod, katerega se je udeležilo kakih 2000 oseb. Govoril je socialnodemokratski poslanec Resel. Sprejeta je bila predlagana resolucija, ki zahteva osemurni delavnik in sporazumen mir. Glede štajerske se še posebno obsoja agitacijo v obeh narodnih taborih.

Po zaključenem shodu so zapeli običajno »Pesem dela« in se potem mirno razšli.

Na nekem zborovanju društva nemških stalno nameščenih so očitali ravnatelju mestne klavnice Kernu, da je poslal v Ljubljano za 300.000 K za Maribor namenjenega svinjskega mesa. Ravnatelj Kern pa je prepričal gospodarski svet in občinski svet, da so očitavanja neutemeljena. Toda društvo stalno nameščenih se ni dalo prepričati ter nadaljuje boj proti Kernu v tedniku »Volks-Zeitung«, ki jo izdaja tiskar Rabitsch, ker je »Marburgerca« zaprla svoje predale v ta namen. Sedaj pravi, da bo moral Kern vložiti tožbo proti »V.-Ztg.«, ki pa pravi, da ima dokaze za svojo trditev. Zanimivo je vsekako, kako se stvar razvije. Mi bomo o poteku afere seveda poročali.

Neko podjetje, pri katerem je nameščenih okoli 2000 oseb, je dobilo iz Ogrske vagon masti za 440.000 K. Toda takoj se je oglašil neki krivonosni zastopnik dunajske »Fettzentrale«, ter — konfisciral mast, ker je edino ta famozna centrala opravičena, da naroča mast iz inozemstva. Trdka je dobila za mast samo 80.000 K, češ, da je to maksimalna cena. Dva dni pozneje pa je dobila trdka od »Fettzentrale« na ponudbo vagon masti za 440.000 kron! Pa se bo kdo čudil, da ni nihče navdušen za centrale!

Minuli teden je neki Anton Kirbiž iz Prepolja vtihotapil iz Hrvaške 15 prešičev. Na meji so ga opazili hrvaški finančni stražniki ter streljali za njim. Bil je večkrat zadet, a le lahko ranjen. Mož je vzlic temu preišče srečno spravljal preko meje ter pripeljal zaklane v Maribor. Tu pa mu jih je tržni komisariat zaplenil in izplačal po maksimalni ceni. Meso so dobili prekajevalci, ki je prodajajo po — hrvaških cenah!!

Slovensko ljudstvo!

»Enega si ne dam vzeti: prostosti, delati za svoj narod.«

Dr. J. E. Krek.

Dr. Janezu Evangelistu Kreku postavljamo spomenik: kamenit spomenik na grobu, spomenik iz marmorja v beli Ljubljani. Kako zelo se ves narod zaveda, da je veliki pokojnik to zaslužil, priča dejstvo, da se je v kratkih mesecih nabralo v ta namen nad 100.000 K.

Toda motili bi se, ako bi mislili, da bomo s tema spomenikoma zadostili dr. Krekovemu spominu. Niti od daleč. Ko gleda nezabni naš doktor iz večnosti naše početje, se nam pač poln ljubezni smehlja kakor oče otrokom pri igri, a z glavo nam odmajuje... Nekaj drugega hoče od nas.

Kdo je bil dr. Krek? On je bil naš prvi in največji demokrat. Dr. Krek je

1. osvobodil naš kmetski stan iz duševnih in gospodarskih okovov, mu vrnil stanovsko samozavest in ponos, mu v političnem svetu priboril polno veljavo, mu dal v pravem pomenu besede novo življenje. Naša kmetska gospodarska in izobraževalna organizacija pričata o njegovem delu za slovenskega kmeta.

2. Dr. Krek je bil oče krščansko-socialne misli na Slovenskem. Zbral je v krščanskem taboru slovensko delavstvo in pokazal, da se mora socialno delo zlasti tu doli pri nas razvijati v znamenju vse dele naroda obsegaajoče ljubezni, ne pa v znamenju sovraštva sloja do sloja. V znamenju ljubezni, ki ne preze tudi majhnega narodnega delca, ki ne pozabi nobenega izmed narodnih otrok in so ji tisti, katerim je usoda najmanj mila, najbolj pri srcu; v znamenju ljubezni, ki je ne ustavi ne deželne ne državne meje in ne zadrži niti svetovno morje, ko hiti za v beglimi sinovi in hčerami v tujino: za izseljenci. Tako vseobsegaajoče ljubezen do naših delavcev in delavk, do naših izseljenecv in v času vojne do naših beguncev je imel dr. Krek in le Bogu je znano, koliko je zanje mislil, delal in se trudil. Za-

pisniki državnega zbora glasno govorijo o njem.

3. Dr. Krek je z močjo svojega duha in svoje apostolske osebnosti pridobil našo mlado inteligenco za krščansko, narodno in demokratično misel ter jo vzgojil zanjo. S tem je omogočil in zagotovil naš zadnji veliki politični preporod in izšolal naslednike za svoje delo.

4. Čim je dr. Krek tako preoral in prekopal narodno njivo od enega konca do drugega in ni pustil nikjer ledine, tedaj ko se je jela majati stara Evropa v svojih temeljih, ko se je pripravljala silen preobrat v zgodovini človeštva, tedaj ko je kupala jugoslovanske trpljenja prekipevala in klicala do neba, tedaj je vstal dr. Krek, dasi že ves utrujen. Preletel je za hip pripravljeno njivo, se pač za hip zatopil v globoko molitev, nato pa vzel se javnico in šel sejati, sejati svojo zadnjo, največjo misel: o ustanovitvi svobodne jugoslovanske države pod habsburškim žezlom. In še enkrat, kakor tolikokrat preje, je prehodil slovensko in srbsko-hrvatsko zemljo od enega konca do drugega in sejati... In ko je dosegal, je prosil nebo za blaga vremena, legel utrujen, pa vesel — in umrl.

Sedaj mu stavimo spomenike. Slavnim možem se spodobi kamen in bron. Toda dr. Krek mora dobiti med nami še poseben spomenik, ki bo po pokojnikovem duhu in srcu:

V Ljubljani zgradimo »Krekov dom«, pod čigar streho se bodo stekale vse niti socialnega dela na Slovenskem; v njem naj se snuje in kuje vsakršna gmotna in moralna pomoč Slovincu in kolikor mogoče tudi Hrvat in Srbu. Tu naj bi imeli svoje prostore: kmetsko in delavsko tajništvo; dobrodelna pisarna in posredovalnica za invalide, vdove in sirote ter vse mogoče druge pomoči potrebne; Rafaelova družba za izseljence; posredovalnica za delo in službe; prenočišča in kuhinja za potujoče; brezalkoholna obednica; ljudska knjižnica in čitalnica, narodna zborovalnica. Noč in dan naj v domu valovita življenje in delo, ki ju je pokojnik tako ljubil; kakor čebelnjak bodi Krekov dom, v katerem in iz katerega naj vro naši ljudje kakor pridne čebelice. Lep in prostoran bodi ta dom, kakor je lepa in prostrana naša jugoslovanska domovina. Tu bodi vsak naš človek doma.

V težki uri je bil nekoč rekel dr. Krek svojemu prijatelju: »Enega si ne dam vzeti: prostosti, delati za svoj narod. Vse drugo naj imajo, meni naj pusté delo. Dokler bom mogel in bo še dihlj v mojih prsih in glas na mojem jeziku, ne bom miroval.« Krekov dom naj priča: Dr. Krek ne miruje niti po smrti, njegovo delo se nadaljuje. Brata in tujca naj ob pogledu na ta dom prevzame spoznanje: dr. Krekov duh živi!

Obračamo se na celokupno slovensko, pa tudi srbsko-hrvatsko ljudstvo, da nam pomaga zgraditi dr. Kreku ta živi spomenik. Prepričani smo, da bo naše ljudstvo umelo našo zamisel, naš namen ter bo velikodušno, s periščem prispevalo za uresničitev tega načrta. Krekov dom mora biti častna zadeva našega ljudstva, da z njim celem svetu dokaže, da ve dostojno častiti spomin svojega največjega sina in najboljšega prijatelja.

Darove sprejema Dobrodelna pisarna, Ljubljana, Alojzije.

Odbor za »Krekov dom«.

Politične novice.

+ Boj za parlament. Z Dunaja poročajo 2. t. m.: Na jutrišnji konferenco načelnikov ne pošljejo vse stranke svojih zastopnikov. Čehi in Jugoslovani se konferenci ne bodo udeležili. Pa tudi drugače je vprašanje, če bodo zastopane vse stranke, ker je sklicanje prišlo nekam nenadno. Splošno mnenje je bilo, da gre v glavnem za nadaljnjo odloženje prve seje, da bi se zasedanje boljše pripravilo. Dotična pogajanja so malo napredovala in dasiravno želi finančni minister, da se zbornica hitro loti davčnih predlog, se vendar zdi, da se vlada odmika delu. — Kakor se sliši, je poslal doslej samo načelnik češkega sveta, poslanec Stanek, predsedniku poslanske zbornice dr. Grobu pismo, v katerem se zahvaljuje za vabilo na konferenco načelnikov, vendar pa odklanja udeležbo. Stanek se dalje v imenu svoje stranke izreka proti odloženju roka za sklicanje poslanske zbornice in izjavlja, da se njegova stranka po sklepih konference načelnikov ne čuti vezane. — Jugoslovani se še niso izjavili, a ni dvoma, da se pridružejo Čehom.

+ Zakaj želi vlada odgoditi parlament. Z Dunaja poročajo iz dobro poučenega vira, da izvira želja po nadaljnjem odloženju poslanske zbornice v prvi vrsti iz tega, ker smatra vlada razprave o sodstvu parmske hiše, katera točka je v zborničnem programu, kot času neprimerne.

+ Čehi in Jugoslovani proti nemškim zahtevam. Z Dunaja poročajo 2. t. mes.: Čehi in Jugoslovani so odločeni, v slučaju morebitne ustanovitve okrožnih glavarstev

na Češkem in pomembnejša navtične visoke šole v Trstu postopati solidarno in uporabiti najostrejša sredstva; govori se tudi o popolnem preprenenju dela v parlamentu. Parlamentarni položaj je za enkrat popolnoma nejasen.

Položaj »svobodne roke«. »Politische Tagebücher« poročajo 2. t. m., da se položaj ni spremenil. Nemške stranke niso sprejele formalnih sklepov, a nasproti vladi je nastopilo tisto stanje, ki se razume pod imenom politike svobodne roke. Čisto napačno pa bi bilo — pravi navedeni vir —, če bi hotel kdo odmakniti od kabineta označiti za odvratitev Nemcev od države.

Ogrska kriza. V avdienci dne 1. t. mes. je naročil vladar, tako se poroča, dr. Wekerleju, naj nadaljuje pogajanja, da se doseže kompromis v volini preosnovi in za sestavo nove vlade. Wekerle je izjavil v Budimpešti, da se bo te dni pogajal z različni politiki.

Ex-lex na Hrvaškem. Z dne 1. maja je nastopil na Hrvaškem ex-lex, ker nima vlada — menda iz tehničnih vzrokov — votirane indemitete, ki je potekla 30. aprila. Tudi v finančnem odnosu z Ogrsko je nastopil s 1. majem ex-lex, ker je tudi finančna nagodba potekla 30. aprila. Sabor se sestane 10. t. m., ki bo razpravljal o dvamesečni indemiteti in o podaljšanju finančne nagodbe. Ex-lex bo trajal nekako do druge polovice maja.

Podaljšanje hrvaško-ogrške finančne nagodbe za eno leto. Budimpeštanski »Kletti Ertesitö« poroča, da je predložila hrvaška regnikolarna deputacija ogrski, naj se podaljša finančna nagodba za eno leto. O tem novem predlogu bo razpravljala ogrski parlament, čim prevzame vlado nova vlada.

Osješki dnevnik »Jug« je vsled neznozne cenzure prenehal izhajati. Državno pravdnštvo je ponudilo uredništvu »Juga« kompromis, naj piše po njegovih navodilih, kar je uredništvo »Juga« odobilo.

Grof Czernin dunajski častni meščan. Dunajski občinski svet je sprejel 2. t. m. z veliko večino predlog, s katerim je bil imenovan grof Czernin za dunajskega častnega meščana.

Komisija za žensko delo v ministrstvu za socialno skrbstvo je imela 27. apr. prvo sejo. Poročala sta obrtnonadzorstvena asistentinja Hedvika Lemberger in konzulentinja dr. Alma Seitz, nakar je sledila razprava. Za pripravo nadaljnjih posvetovalni komisije so se ustanovili odseki.

Prehrana Tirolske iz Bavarske. Tirolski deželni glavar Schraffl in poslanca Erler in Kraft sta bila radi aprovizacije Tirolske pri ministrskem predsedniku dr. vit. pl. Seidlerju in predsedniku prehranjevalnega urada Paulu in dobila dovoljenje, da sme monakovska prehranjevalna centrala poslati na Tirolsko nadaljnjih 175 vagonov krompirja.

Ribot o cesarjevem pismu. Ribot in Painlevé sta pojasnjevala zbornični komisiji za zunanje stvari zadevo o pismu cesarja Karla. Ribot je predložil več spisov in rekel, da takrat, ko je pisal cesar Karel princu Sikstu, niso resno mislili na pogajanja, ker bi bila lahko rodila samo misel na nje najresnejše posledice. Če bi se bili pričeli pečati s poskusi avstrijskega cesarja, bi nastala nevarnost prekinjenja vseh zvez. Ribot je rekel: Morebiti je postopal avstrijski cesar v dobri veri, a gotovo je, da bi Avstrija ne bila mogla izpolniti obveznosti, ki bi jih prevzela.

Pomoč Indije sporazumu. Indijski podkralj je brzojavil angleškemu kralju, da so vladajoči knezi in voditelji vseh slojev indijskega naroda dne 30. aprila na shodu v Delhiju soglasno sklenili podpirati Anglijo v sedanjih vojski z vsemi sredstvi.

Dnevne novice.

Slaba vest. V Domžalah nas je g. Ladstätter, ki ima tukaj tovarno slaminikov, obdeloval, da nameravamo 1. maja vprizoriti demonstracije in da bomo Tirolcem razdajali tovarne. S to vestjo so šli do c. kr. okrajnega glavarja v Kamnik in ga prosili, naj jim preskrbi varstvo. Res je okrajni glavar poslal komisarja in večje število orožnikov, da varujejo Nemce. A gospodje so se zmotili. Naši ljudje se niso zmenili zanje, čeprav so Nemci izživali in skušali naše dobro in potrpežljivo ljudstvo razburiti. To vse dela slaba vest, ker ne dajo delavkam toliko plače, da bi mogle živeti. Zato delavke Ladstätterjeve tovarne še vedno stavkajo. Puste jih brez vsakih pogajanj, da stradajo naprej. Ali se bo delavski nadzornik zbudil, da bi stvar uredil?

Gledališka vest. »Edinost« piše: Ni izključeno, da g. Skrbinek ne gre v Ljubljano, kjer bi bil vodja drame v ljubljanskem gledališču, temveč ostane v Trstu, ker bi mu bilo poverjeno vodstvo tržaškega slovenskega gledališča. — Za slovensko gledališče ljubljansko bi bila velika škoda, če bo to izborna igralska sila izgubilo.

Iz Prage nam poročajo: Vsled vojne se je število jugoslovanske akademične mladine na univerzi in na tehniki tako

skršilo, da se je bati posledic, ki bodo nastale radi pomanjkanja potrebnih moči v našem javnem življenju. Kakor na Dunaju in v Gradcu tako je tudi število praških in jugoslovanskih akademikov padlo na takšen minimum, ki seveda ni v nobenem razmerju do drugih narodnosti. Opozoriti bo treba v tem pogledu odgovorne činitele. Promoviralo je na češki univerzi med vojno sicer precej Jugoslovancev, posebnosti Slovencev, ki pa so večinoma takšni, ki so svoje študije končali že pred vojno in so promocijo morali prekiniti radi vpoklica k vojakom. Med temi je bil promoviran tudi odvetniški kandidat dr. Vane Radej, bivši predsednik razpuščene praške »Jugoslavijske« in starešina slov. akad. društva »Ilirije«. Dr. Vane Radej, ki je rodom Celjan, je bil pri peti in šesti italijanski ofenzivi v Gorici, pozneje pa je bil dodeljen nekemu poveljstvu soške fronte.

Solske vesti. Za začasno učiteljico je imenovana suplentinja Alojzija Vidmar v Radečah. Za suplentinjo so imenovane: Stanislava Mešek v Litiji, Katarina Košiča v Nevljah, Antonija Batič v Vel. Laščah in Marija Rupar na Viču pri Ljubljani.

Padel je blizu Asiaga 21letni Anton Rajer iz Ždinje vasi pri Novem mestu.

Iz ruskega ujetništva se je vrnil Ivan Rus, posestnikov sin iz Gor. Lokvice pri Metliki. Bil je že uradno razglašen za mrtvega in mu je v domači podružnici zvonilo ter se opravila zanj zadušna sveta maša. Poslal je domov več sto dopisnic, a nobena ni dospela.

Umrli je 30. aprila v starosti 49 let č. g. Franc Kosel, župnik v Ločah na Štajerskem. Za slovensko ljudstvo je bil vsestransko delaven ne samo v cerkvi, marveč tudi izven cerkve. Blag mu spomin!

Župnijski izpit so napravili gg. Janez Cilenšek, kaplan v Ptuj, Jernej Podpečan, vikarij v Konjicah, in Janez Slavič, kaplan pri Sv. Marijeti nižje Ptuj.

Strelna je udarila dne 29. aprila v električni tok v Prečni. Novo mesto bo zato nekaj časa brez električne razsvetljave.

Nova maša. Na Zaplazu bo v nedeljo dne 12. maja opravil prvo sv. mašo trebanjski rojak č. g. Jožef Škoda.

Stavka na trgovski akademiji v Zagrebu. Oddelek za nauk in bogocastje je dal zapreti trgovsko akademijo v Zagrebu za mesec dni, ker je dijaštvo te akademije na dan smrti Zrinjskega in Frankopana dne 30. aprila pričelo stavkati in je vplivalo tudi na dijaštvo srednjih šol, naj stori isto. Zaradi te nedisciplin so zaprli trgovsko akademijo za mesec dni, ves zamujeni čas pa bodo morali naknadno nadomestiti o velikih počitnicah.

Seja kmetijskega sosveta. C. kr. okr. glavarstvo v Ljubljani nam pošilja: »Dne 27. aprila t. l. se je vršila pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Ljubljani seja okr. kmetijskega sosveta, pri kateri se je med drugim razpravljalo o odpomoči pomanjkanja gnoj. Nasvetovalo se je zeleno gnojenje potom pridelovanja detelje in sočivja. Z ozirom na letošnje pomanjkanje mladih prešičev se priporoča reja plemenitih svinj ter naprava pašnikov za svinje. V izogib pomanjkanju semen se je priporočalo gojitev prosa in koruze, zlasti manjšim posestnikom. Slednjič se je tudi opozorilo na veliko važnost pridelovanja lanu.«

Velike tatvine na železnici. Na železniški postaji v Našicah v Slavoniji so neznani tatovi kradli na železnici kot grake. V enem mesecu so ukradli nad 60 metrskih stotov kave, masti, suhega mesa in moke. V noči od 18. na 19. aprila je bilo ukradenega nad 51 metrskih stotov sladkorja, namenjenega ondotoi aprovizaciji. Da napravijo konec tatvinam, so pričele tamkajšnje oblasti preiskavati in zasledovati neznane tatove. Preiskava je došla, da so kradli višji in nižji železniški uradniki in železniški uslužbenci. Spravili so jih v zapor.

V Monakovem se imajo dobro. Prijatelj našega lista je te dni prejel iz Monakova pismo, v katerem mu piše nemški vojak, ki je bil preje uslužben v Ljubljani, med drugim sledeče: »Sicer se imam prav dobro, hrana je zelo dobra in tudi zadostna. Tudi za civilno prebivalstvo je zelo dobro preskrbljeno, dobi se vsega, seveda samo na karte.«

Peter Rosegger, znani nemški pesnik, je obolel. Zatekati mu nogi. Cesar je brzojavil pesniku in izrazil željo, naj mu poročajo o pesnikovem zdravstvenem stanju.

Učni tečaj za prehodno gospodarstvo. Od 3. do 8. junija t. l. se bode s podporo poljedelskega ministrstva vršil na Dunaju tečaj za prehodno gospodarsko dobo za učiteljske, posebno za kmetijske potovalne učiteljske, učiteljske žene gospodinje in njih hčerke. Ker je število omejeno le na 200, naj potem udeležence doma predavajo. Vsaka obiskovalka tečaja mora imeti vstopnico, ki stane 10 K, za hrano in stanovanje mora pa sama skrbeti. Za revnejše obiskovalke je pa dovolilo poljedelsko ministrstvo (za 100 po številu) podporo, in sicer 10 K vstopnine, prosta vožnja v III. razredu za tja in nazaj ter 50 K za čas bi-

vanja na Dunaju. Kompetentke morajo imeti od kmetijskih korporacij priporočila na pisma, če so pa v deželni službi, priporočila deželnega odbora. Prošnje je vložiti takoj, ker bodo prošilke dobile že do 20. maja odgovor. Nasloviti je: »An das vorbereitende Komitee des Lehrkurses für die Übergangswirtschaft, Wien IV., Maierhofgasse 5.« — Predavalo se bo o naslednjih stvareh: Preživljanje v vojski in miru. Preskrba žita in moke. Pridobivanje klaje, redilne snovi iz rastočih naravnih proizvodov. Temeljni pogoji in ravnanje o povzdigi poljedelskih pridelkov. Povzdiga živinoreje in drobnice. Odnosaji med deželo in mestom. Kemija v poljedelstvu in gospodinjstvu. Sadjereja in gojenje zelenjave, racionalna uporaba sadja. Žena v vojni in njene naloge v bodočnosti. Hišno in ljudsko gospodarstvo. Kako naj se povzdigne kmetijska produkcija? Gojenje in nega otrok. Ljudsko zdravje in kako zavarovanje je potrebno za poljedelce. Pokazale se bodo udeleženkam tudi mlekarne, pekarnice, skupne kuhinje, otroški domovi t. dr.

Seznam vojnopoštnih uradov in etapnih poštah uradov s številko pripuščenih k prometu blagovnih vzorcev: 2, 3, 4, 11, 39, 51, 55, 95, 115, 136, 138, 142, 150, 167, 168, 172, 176, 178, 180, 185, 188, 192, 193, 195, 196, 197, 198, 203, 209, 211, 218, 220, 224, 230, 232, 238, 239, 240, 243, 244, 245, 247, 249, 250, 252, 255, 256, 258, 259, 261, 262, 263, 264, 272, 276, 277, 279, 280, 281, 284, 285, 288, 289, 293, 295, 296, 297, 299, 307, 318, 324, 332, 335, 337, 339, 340, 343, 346, 347, 348, 354, 356, 357, 360, 361, 365, 369, 372, 374, 376, 377, 379, 381, 382, 383, 385, 386, 390, 391, 392, 393, 394, 401, 405, 406, 407, 409, 411, 412, 414, 420, 421, 424, 426, 431, 432, 434, 437, 439, 440, 441, 442, 444, 448, 449, 451, 452, 454, 456, 457, 458, 459, 460, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 469, 472, 475, 479, 481, 482, 483, 485, 486, 487, 488, 492, 500, 510, 511, 512, 515, 516, 517, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 529, 530, 531, 532, 534, 539, 541, 542, 543, 547, 548, 549, 552, 553, 554, 557, 564, 600, 605, 608, 611, 612, 613, 622, 623, 627, 631, 632, 636, 640, 644, 645, 646, mornariški vojnopoštni urad Pulj. — Razpošiljanje blagovnih vzorcev je tudi dovoljeno na vojnopoštne oziroma etapne pošte številke s pristavkom n. pr. z rimsko dodatno številko ali črko kakor »vojnopoštni urad 5/III« ali vojnopoštni urad 144 a« itd., ako je dotična vojnopoštna (etapna pošta) številka brez pristavka (torej glavna številka) glasom točke 1 zgoraj dopuščene k prometu blagovnih vzorcev.

Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici. Interesentje dobe pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani pojasnila: o ministrski odredbi z dne 23. aprila 1918, drž. zak. št. 149 glede prijava strojev in kotlov; o ministrski odredbi z dne 23. aprila 1918, drž. zak. št. 150, glede prometa s stroji in kotli; o carinski odpravi izvoznega blaga za Ukrajino; o prihodnosti bolgarskega trga; o možnosti izvoza kakovostnih in nagizdnih predmetov na Norveško; o poštnem prometu z avstrijskimi in ogrskimi državljani v Odesi, Kijevu in Zmerinki. Informacije je le pri krajših poročilih moči dati tudi pismeno.

Koroške novice.

k Jugoslavija našim ljubeznjivim Nemcem in nemčurjem ne da spati. V »Fr. St.« zdihuje duhovit dopisnik, da bodo njene meje segale predaleč, kakor pravi najmanj do Bierbaumerja na Grebinskem Vrhu in do Gruče pri Granici! Od političnega okraja Volšberg se morajo na vsak način obični Spodnji Dravberg in Ojstrica, ter del občine Labud priklopiti »slovenski državi«. In kaj šele Rožna dolina, pa Vrbsko jezero, — in da Slovenci ne bodo več Nemcem kaj prodajali, itd. itd., zdihuje brumni dopisnik, čes: »Smrt in pogin Nemcem v deželi — to je bojni klic srbslovenskega časopisja.« Kateri list je kaj takega pisal? Nobeden! A nemški Don Quichotom so namišljeni strahovi dovolj povoda, da roté potem svoje privržence: »Es ist für die schwer bedrohten (kod in kje?) Deutschen darum höchste Zeit, die Sturmlocke zu läuten und das Feuersignal von Tal zu Tal, von Dorf zu Dorf zu geben. Alle Mann an Bord!« — In ko nemški purgerji to berejo, pa jih je res — strah.

Osebnosti vesti. Za sodniške c. kr. nadoficijale so imenovani: J. Drugovič v Pliberku, A. Reiner v Celovcu, Karel Stallnig in Val. Uranič v St. Pavlu. Za c. kr. oficijale: J. Anthofer v Celovcu, A. Pilaj v Borovljah, J. Tiler v Celovcu, R. Peiker v Šmohoru. — »Ein biederer deutscher Priester«, kakor ga v ginjačiji vjemnostni imenujeta »Tagblatt« in »Fr. St.«, g. župnik Jos. Eichholzer, se je povrnil iz Velikoveca na svojo župnijo Pontabeli, katero je moral zapustiti začetkom laške vojske. Ta čas je bil prideljen kot pisar velikovškemu okr. glavarstvu.

Skedan tat. Zidarski pomočnik Jurij Sabori iz Kranja se je sam prijavil celovškemu orožnikom in priznal, da je dne 11. aprila v Zalaj na Štajerskem ukradel neki

kmetici 25 kil težko ovco iz hleva. Ko jo je bil zaklal v nekem kamnolomu, so ga zasačili, a zbežal je na Koroško. Zdaj se je sam prijavil orožnikom, ki so ga oddali deželnemu sodišču.

Prvi roj. Čebele so rojile dne 30. aprila čebelarju Pavlu Fajmut v Črnečah. Bil je močan roj. Ker sadje ob ugodnem vremenu prekrasno cvete, bo obilo paše za čebelice.

Razno. Znano letovišče »Annenheim« ob Osojskem jezeru je prišlo na boben. Družba bo pri beljaškem okr. sodišču dne 25. maja. Izkljena cena 444.118 K, najnižja ponudba 222.060 K. — Izgubljena nemška posest — vzdihujejo »Fr. St.« ker je g. Jan. Jaric v Vetrinju prodal svojo gostilno »Sponhajmer« nekemu Slovincu. Pozivajo zato Nemce, naj gostilno bojko tirajo.

Primorske novice.

Vojaški dopusti. »Osrednji odbor« poroča, da je vložil doslej vse došle mu prošnje za spomladanske dopuste. Vojno ministrstvo je dovolilo dopuste edino le moštvo v zaledju, nobenega pa moštvo v bojnem polju. — Za te bo najti drugih sredstev. Goriško deželo so že pred vojno z Italijo korenito očistili vseh količjak zmornih moških, dočim so bila drugod prebiranja pol leta pozneje. Naši vojaki z Goriškega niso dobili tri leta nikakega dopusta, ker niso mogli iti domov, — zdaj pa zopet taka strogost!

Za rodbine Amerikancev in drugih rednikov, ki so ostali v inozemstvu ter se niso mogli vrniti vsled vojne, je bil izdan že 17. avgusta 1917 D. Z. št. 376 zakon, ki določa podporo do višine takozvane vojaške podpore. Doslej se je ta zakon še zelo malo uvaževal in rabil, večinoma zaradi tega, ker ga ne poznajo tisti, katerim je namenjen. Državne oblasti so se v tem oziru tudi le toliko potrudile, da so ta zakon razglasile v državnem zakoniku. »Osrednji odbor« pozivlja rodbine, ki imajo pravico do te podpore, naj se zglašajo na glavarstvih, kjer sedaj prebivajo, kjer morajo izpolniti po napovedi posebno tiskovino in potem potrebno ukreniti, da bo podpora nakazana od 17. avgusta 1917 dalje.

Begunska podpora za zasedeno ozemlje. »Osrednji odbor« na Dunaju I., Bankgasse 2 poroča: Končno je vendarle zmaga pravična stvar in namesništvo je ukazalo, da se izplačajo begunske podpore beguncem, ki so bili pod italijansko okupacijo od 21. julija 1917 naprej. Tako pridejo rodbine do precejšnjih vsot, ki jim sedaj pridejo zelo prav. Naj bi tej lepi načelni rešitvi sledile še druge, n. pr. o naknadni podpori do 500 K.

»Osrednji odbor za vrnitev beguncev« in obnovo Primorja. Dunaj I. Bankgasse 2 namenoma večkrat označi svoj naslov, ker naši vojaki in begunci premmogokrat rabijo vsemogoče naslove, n. pr. Urvavbarski odbor, obnovitveni urad, Inženirburo, Vojno ministrstvo, Hern (ali Gern) Dunaj I. Bankgasse 2, (tudi Bangasse, Rangasse) k. k. Flüchtlingzentrale, k. k. Repatrierung, Wohllebliche Baugesellschaft, slavno uredništvo beguncev itd. Naši begunci in vojaki pišejo navadno dolga pisma, a potrebnih podatkov ne. Zato naj se nihče ne čudi, ako piše brezuspešno. En zgled: Naslov: An Leblthe Sekretariat des Görz Landeshilfsverein vom Roten Kreuz, z. Z. Wien I. Bankgasse 2. — Besedilo: An löbliche Komision der Görz des Görzer Pflichtlings Sekretariat Kesttate mir den Höflickt Ersuche viereg monen man zu einem Bitten zu mere Wehentlihe Urlaub zu Beanbauen zu Hause er hat seit Italienischen Kriegsausbruch nach keiner Urlaub kerhadt bitte meglickt meine bitte zu gut zu Bringen und Aushöllen. Zdal naj pa »Osrednji odbor« spravi domov tega moža! — Pišite torej vedno le: Osrednji odbor, Dunaj (Wien) I., Bankgasse 2. V dopisih opustite sleherni nepotrebno pripovedovanje in zdihovanje ter napišite čisto kratko, kaj želite. Napišite pa točno vselej vse osebne podatke. To velja gotovo tudi za druge podobne urade in pisarne.

Odlikovana sta z zlatim zaslužnim križcem na traku hrabrostne svetinje in z meči komisar dr. Ivan Lamut in višji poštar Orest Tratnik; s srebrnim zaslužnim križcem s krono na traku hrabrostne svetinje brzojavni mojster Ernest Lavrenčič, adjunktinja Beatrice Nigris in aspirantinja Emilija Labacin in Jospina Delak, vsi pri tržaškem poštnem ravnateljstvu.

Županstvo Opatjeselo, t. č. v št. Vidu nad Ljubljano priporoča vsem vojakom, ali njih sorodnikom, naj nemudoma naznajo natančno svoje vojaške naslove, ime in priimek, rojstno leto, katero leto so bili potrjeni k vojakom, pri katerem polku ali oddelku služijo in šaržo. Županstvo bo potem poslalo za 6 mesečni ali trajni dopust za obnovitev Goriške. — Občinarji naj si prej ogledajo svoja stanovanja in posestva, predno silijo domov. Opozarjamo tudi vlado, da je že skrajni čas, da pokopati mrtve konje, ki leže še vedno ob cesti in povzročajo neznojni smrad.

Županstvo občine Selca naznaja žalostno vest, da je gospod

Franc Tavčar

občinski svetovalec

danes ob 3. uri popoldne po kratki, mučni boleznimi mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb se bo vršil v soboto, dne 4. maja ob 4. uri popoldne.

ZUPANSTVO.

Sprejme se pomočnica in učenka

k šivilji. FANI LEVAR, Ljubljana, Gruberjeva nabr. 8.

Iščem **SOBO**

z uporabo kuhinje. Naslovi naj se pošljejo na upravo »Slovenca« pod »Soba 1473«.

Dam **sladkor** ali **lini spirit**

za fino ali krušno moko ali mast. Ponudbe pod »moka 1480« na upravo lista.

Natakarica

z letnimi spričevali, večja slovenskega, hrvatskega in nemškega jezika, želi takoj primerne službe. Gre tudi iz mesta. — Več pri g. Cretnik, Ljubljana, Stari trg št. 11a.

Kuharica

srednje starosti, z dobrimi spričevali, ki je že več let služila v župnišču, išče službe h kakemu samostojnemu gospodu ali tudi vpokojenemu duhovniku. — Ponudbe se prosijo pod I. Sch., župnišče, Korte, p. Portorose, Istra.

Meblovana **mesecna soba**

z uporabo kuhinje za 2 osebi se išče za takoj. Ponudbe se prosijo na upravo »Slovenca« pod št. 1492.

Čevljarški vajenec

se takoj sprejme v pouk s popolno prehrano. Anton Škerjanc, čevljar, Spodnja Šiška št. 117.

Kogar mučijo

podgane in miši

(tudi poljske miši, krti, pižmi, hrčki, kakor tudi ščurki, mravlje, črvi), naj piše neobvezno na ravnateljstvo

zavoda Terror za Avstrijo, Dunaj I.

Werderförgasse št. 17.

Uradno priporočen način.

Nočni čuvaj

dobi stalno službo v strojni tovarni Samsa & Co., Ljubljana, Metelkova ul. 4. Priglasitve od 4. do 5. ure popoldne.

Sprejme se

prodajalka

špecerijske stroke, zmožna, prva moč, pri trdki Ivanu Perdanu v Ljubljani. — Hrana in stanovanje po dogovoru eventualno v hiši.

Krmilna pesa

prava severonemška se dobi pri Sever & Komp., preje Peter Lassnik v Ljubljani, Marijin trg.

Prav dober

sadni mošt

600 hekto je naprodaj. — 120 hekto belega vina šilherja tudi v manjših množinah. M. WILCHER, Gradec, Annenstrasse 61.

Sadni mošt

ima v zalogi IVAN OGRIN, LAVERCA PRI LJUBLJANI.

Učenka

iz poštene hiše se sprejme v trgovini M. SBIL, MOKRONOG.

Vedel odpoklica k vojakom prodam še nov, jako izvrstno delujoč

ročni stroj za izdelovanje cemenine opeke

Cena po dogovoru. Miko Miketič, izdelovalec cemenine opeke v Liki št. 43, pošta Črnomelj, Belokranjsko.

Dobra

prodajalka

se sprejme v prodajalno z mešaním blagom in podzalogo tobaka pri J. MODICU v NOVI VASI pri RAKEKU. — Prednost imajo tiste, ki so podzalogi tobaka že navajene ter znajo šivati in likati.

CUNJE

suknene odrezke stare in nove, kakor vse vrste bombažastih in volnenih cunj, žakljevin, odeje, vrvi itd. v vsaki množini in po najvišji ceni kupuje

E. KOTZBEK V KRANJU.

Zamaške

nove in stare kupi vsako množino tvrdka JELAČIN & Ko. Ljubljana ljubljanska industrija probkovih zamaškov

POPOZARJAM cenjeno občinstvo, da je dospela večja pošiljatev

ŠIVALNIH STROJEV in GALANTERIJE.

Prosim torej, kdor je stroj naročil ali se za istega zanima, da se oglasi čim prej v trgovini

JOS. PETELINCA, LJUBLJANA, Sv. Petra nasip št. 7.

Tovarniška zaloga šivalnih strojev. 299

Kupi se **mlin ali malo posestvo** na Dolenjskem ali Spodnjem Štajerskem. Ponudbe na upravo lista pod št. 1469.

Vinski sodi

tudi rabljeni, različne velikosti, se kupijo. Ponudbe na »Rosenkranz«, poštni predal, Ljubljana.

Anton Stiplošek

sobni in dekoracijski slikar ter pleskar LJUBLJANA, Zvezdarska ulica št. 4

se priporoča p. n. občinstvu za dela v njegovo stroko spadajoča dela ob najmodernejši izvršitvi in po najnižjih cenah.

Sprejema naročila tudi na deželo.

Ženitna ponudba

38 letni samec s 5000 K letne plače, pravico do pokojnine, vojaščine prosti, idealna duša, želi znanja z zdravo gospodično ali mlajšo vdovo, razumno gospodinjico, imajočo hišo, trgovino ali primerno doto v svrhu takojšnje poroke. — Najstrožja tajnost zadržana. — Le resne ponudbe naj se pošilja na upravo »Slovenca« pod naslovom: »Moj mož! 1435«.

KONJ

3 leta star, 11 pesti visok, z vozom in opremo se prodaja. — Ogleda se pri V. Jeločnik, Rožna dolina št. 148 pri Ljubljani.

Mlad, vojaščine prosti

uradnik

lesne stroke z višješolsko izobrazbo bi rad zamenil svojo službo v kakem večjem podjetju v alpskih deželah. Ponudbe pod šifro »Marljiv 1470« na upravo lista.

Išče se

kontoristinja

z večletno prakso, večja slovenskega in nemškega jezika ter strojepisja. — Natančne pismene ponudbe s sliko na trdiko

Peter Kozina & Co., Ljubljana.

Vzel bi v bližini Ljubljane v najem za tri leta

senožet

v obsegu 2 do 4 orolov, katero bi tudi sam pognojil. — Cenj. ponudbe naj se pošljejo na naslov: A. KUŠLAN, LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 15.

Tehnična pisarna

za izvršitev vsakovrstnih načrtov in proračunov. Oblastveno konc. zasebna posredovalnica za nakup in prodajo zemljišč, gozdov in posestev.

VALENTIN ACCETTO

zapriseženi sodni izvedenec

v Ljubljani, Trnovski pristan št. 14.

Izvršujem na željo tudi privatne cenitve v mestu in na deželi. Prodajalci in kupci naj se obrnejo na gori označeno posredovalnico. Prevzemam tudi stavbinska dela in nadzorovanje. Tajnost zadržana.

Mline za drobljenje

najboljše konstrukcije

dobavlja takoj in ceno

E. WOLFSOHN
Dunaj II., Obermüllnerstrasse 17.

11 Zastopniki na 1850 je 11

Pozor, gospodinjje!

Na občo željo naših slovenskih gospodinj, uvedel sem razpošiljanje poštinih zavitekov s sledečo vsebino:

Kavni nadomestek s sladkorjem, lug, pralno milo, škrob, plavilo, dišave, kocke za juho in golaš, čaj, vaniljni sladkor, pecilni prašek, sladkor in francosko žganje. — Ta celi zavitek stane samo 50 kron ter se prosi 10 kron predplačila ostanek pa po povzetju.

Z odličnim spoštovanjem

F. ŠIBENIK, Adria - izdelki, Zagreb.

Prosi se za točni naslov.

GARJE

srbečico, hraste, lišaje, uniči pri človeku in živini mazilo zoper srbečico. Brez duha in ne maže perilo. 1 lonček za eno osebo 4 K. Po pošti 5 K poštnine prosto. Prodaja in razpošilja lekarna Trnkóczy v Ljubljani, zraven rotovža. 1212

100.000!

hvaležnih odjemal. por. traja, da uniči vseh korenin. »Ritalan« v treh dneh brez bolečin odpravi kurja ocsa, bradavice, trdo kožo. Uspeh zadržan! Cena 3 K, 5 lončkov 7 K, 6 lončkov 10 K. Posip, prašek, »Ita« odstranja nagle polne rožne in noge. Cena K 2-50, 3 škatle 8 K. Krema »Gira« omehča razpokane roke. Cena 5 K, 3 lončkov 12 K. Zobečol odstranja »Fides«, najtrdov. revmat. bolečine, ko je že vse odreklo, in pri otitih zobeh. Če ni uspeha, denar nazaj. Cena 3 K, 3 puščice 7 K, 6 puščic 10 K. Nikako oknem. zobov. neneprijet duha! Snežnobele zobe za »Krisa«, zobna tekočina. Takoj uspeh! Cena 3 K, 3 stekla 7 K. KEMENY, Kaschau (Kassa) I. poštni predal 12-0-18, Ogrsko. 1140

Kupujem:

les za jame od 12 cm naprej mehak okrogel les, [na ut, smrekovo lubje] lanskoin čreslo letošnje, kosterjev les od 10 cm hrastov les naprej,

Prosim ponudbe s skrajnimi cenami. množino in navedbo roka za oddajo.

VINKO VABIC,

žalec 9, Južno štajersko.

Kulantno poslovanje. Takojšnje plačilo proti duplikatom.

Modni salon

Rozi Fabčič, Rimska cesta 6

Velika izbira **slamnikov** od 15 K naprej. V zalogi imam vedno najnovejše dunajske modele in žalne klobuke po možno najnižjih cenah.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6, za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po 4 1/4 % brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako, da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 25 vinarjev na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadržnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje, na osebni kredit proti poroštvi ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo najbolje.

Rezervni zakladi znašajo nad en milijon kron. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1917 nad 34 milijonov kron.